

**PÉNZÜGYI SZERVEZETEK
ÁLLAMI FELÜGYELETE**

**Módszertani változtatások, viszontbiztosítási politika, többlethozam
visszatérítések 2011-ben a biztosítók éves aktuáriusi jelentései alapján**

2012. december 06.

Tartalomjegyzék

Összefoglaló.....	3
I. Tartalékképzési módszerváltozások és egyéb tartalékszintet befolyásoló módosítások	5
II. Viszontbiztosítási politika.....	7
II.1. Passzív viszontbiztosítások.....	7
II.1.1. Kockázatcsökkentés	7
II.1.2. Tőkeoptimalizálás	8
II.1.3. Anyavállalati politikák.....	9
II.1.4. Finanszírozási cél	9
II.1.5. Viszontbiztosítások partnerkockázata.....	10
II.1.6. Viszontbiztosítások pénzügyi elszámolása.....	11
II.2. Aktív viszontbiztosítások.....	11
III. Többlethozamos termékek kockázata	11

Összefoglaló

A biztosítók a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (a továbbiakban: Felügyelet) részére megküldött éves aktuáriusi jelentésükben kötelesek bemutatni – többek között – azon tartalékfajták képzési módszerét, melyek képzésével kapcsolatosan érdemi módszerváltás történt a tárgyévben, a módszerváltás okának részletes szakmai indoklásával, mennyiségi hatásának bemutatásával és elemzésével. A szöveges jelentésben ezeken túl ki kell térni a viszontbiztosítás hatásának elemzésére is.

A fentiek alapján jelen tájékoztatóban a Felügyelet a következő témaköröket kívánja összefoglalóan bemutatni:

- I. tartalékolással kapcsolatos módszertani változtatások;
- II. biztosítók viszontbiztosítási politikája;
- III. többlethozamos termékek kockázata.

I. Tartalékolással kapcsolatos módszertani változtatások

A 2011. évi aktuáriusi jelentések elemzése során a Felügyelet felmérte a biztosítók tartalékképzési módszertanának változásait, illetve azt, hogy a tartalékok ez által milyen irányban és mértékben mozdultak el, így módosítva a rendelkezésre álló szavatoló tőke értékét.

A biztosítók nagy számban alkalmaztak tartalékszintet befolyásoló módszertani vagy paraméterváltoztatást¹ 2011-ben.

Összesen 37 biztosítótól érkezett a Felügyeletre aktuáriusi jelentés, melyekből látható, hogy 15 biztosító alkalmazott összesen 20 tartalékképzési módszertani módosítást vagy olyan paraméterváltoztatást, amely hatással volt a tartalékok összegére a 2011. évben.

Módszertani vagy paraméterváltoztatásokat túlnyomó részt a nem-élet IBNR tartalékok képzésében vezettek be a biztosítók.

A változtatások egy része a Tartalékrendelet² követelményei³ miatt vált szükségessé, a többi esetben pedig a biztosítók saját megítélésük – korábbi évek túl alacsony vagy magas tartalékszintjei – alapján döntöttek a módszerváltozásokról. A módszerváltások szükségességét indokolja, hogy a biztosítók egy része kis állománnyal, rövid kárkifutással rendelkezik, továbbá a változtatások az IBNR tartalék statisztikai becslésének nehézségéből is adódnak. Az elmúlt időszakban a Felügyelet azt tapasztalta, hogy a kezdő biztosítóknál az első 3 év statisztikája meglehetősen bizonytalan információ tartalmú, mivel túl rövid az idősor.

¹ Paraméterváltoztatásnak azt nevezzük, amikor a tartalékképzési módszer (modell) változatlansága mellett, annak csak egy vagy több előre rögzített bemeneti értékét (paraméterét) változtatja a biztosító.

² 8/2001. (II. 22.) PM rendelet a biztosítástechnikai tartalékok tartalmáról, képzésének és felhasználásának rendjéről

³ Azon termékek esetén, melyekkel kapcsolatban a biztosító már rendelkezik 3 éves kártapasztalattal, az IBNR tartalékot saját kártapasztalatai alapján kell megállapítani a károk úgynevezett kifizetési háromszög módszerei szerint.

Összesen két biztosítónál történt intézményi szinten is jelentős tartalékcsökkenést eredményező módszertani változtatás, melyeknél a Felügyelet az aktuáriusi jelentések feldolgozását követően további információkat kért a módszertanválasztás alátámasztására.

A módszertani és paraméterváltoztatások hatása az esetek többségében nem tekinthető jelentősnek a biztosítók teljes tartalékszintjéhez, illetve szavatoló-tőke-szükségletéhez képest. A fent említett két esetben a Tartalékrendelet előző pontban ismertetett követelménye miatt módosítottak a tartalékképzésen.

II. A biztosítók viszontbiztosítási politikája

A viszontbiztosítás a kockázatcsökkentés mellett egyéb célokat is szolgálhat: tőkeoptimalizálást, a csoportszintű kockázatkezelési és jövedelmezőségi politika optimalizálását, valamint a finanszírozási igények kielégítését.

A kárkifizetések és függőkártartalékok változása alapján számolt saját megtartás azt mutatja, hogy szektorszinten a saját megtartás aránya fokozatosan nő (viszontbiztosítottság csökken), ami elsősorban az élet ági tendenciáknak köszönhető. Az élet ágban a befektetési egységhez kötött (UL) biztosítások térnyerésének köszönhetően (az ilyen biztosításokra nem jellemző a viszontbiztosítási fedezet) a saját megtartás folyamatos növekedése figyelhető meg.

A nem-élet ágban jellegénél fogva erősebb a viszontbiztosítás hatása, ezt tükrözi az élet ághoz képest alacsonyabb megtartási arány, amely arány azonban az utóbbi két évben a növekedés jeleit mutatja.

Tőkeoptimalizálás szempontjából a viszontbiztosítás hatása stagnált, a viszontbiztosítás figyelembevétele a szektor tőkeszükségletét a korábbi néhány évhez hasonlóan 2011-ben is közel 10%-kal csökkentette.

A viszontbiztosítás – elsősorban az arányos – lehetőséget ad a csoporton belüli kockázatkezelésre és jövedelemoptimalizálásra. Ez utóbbira egyedi intézményi szinten utaló jelek csak két esetben láthatók. Szektorszinten a válság ellenére sem tapasztalható ezen a téren jelentős elmozdulás, a csoportszintű politikák nem erősödtek.

Az elmúlt években erősebb a finanszírozási (pénzügyi) viszontbiztosítás hatása a szektorban.

Az aktív viszontbiztosítás továbbra is elhanyagolhatóan tekinthető a hazai piacon.

A viszontbiztosítási szerződésekből eredő partnerkockázat a hazai biztosítási szektorban megnövekedett a válság előtti évhez képest (2007). Ez a viszontbiztosítási partnerek minőségének csökkenéséből látható: korábban jelentős volt az AA besorolással rendelkező viszontbiztosítók relatív súlya, 2011-re arányuk nagymértékben mérséklődött (65,5%-ról 20%-ra). A viszontbiztosítási partnerkockázat növekedésére való tekintettel a Felügyelet felhívja a biztosítók figyelmét a 4/2012. számú PSZÁF ajánlásban foglaltakra⁴, mely szerint a biztosítóknak a viszontbiztosítási politika kialakításakor – a partnerkockázatok korlátozása érdekében – javasolt olyan viszontbiztosító partner választása, akit a hitelminősítők befektetésre ajánlott kategóriába sorolnak (például Standard&Poor's BBB- vagy magasabb).

⁴ A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének 4/2012. (IV.13.) számú ajánlása a viszontbiztosítás kezeléséről

III. A többlethozamos termékek kockázata

A többlethozam-visszajuttatást tartalmazó szerződéseknél még mindig jelentős a magas technikai kamatlábú szerződésekhez tartozó matematikai tartalék aránya. Néhány biztosító esetén a legalább 5%-os technikai kamatú matematikai tartalék aránya még mindig nagyobb, mint 40%, de a szektorszintű adatok alapján ez az arány már csak 26% (168 milliárd Ft).

A jelenlegi magas hozamkörnyezet a biztosítók szempontjából kedvező, mert eszköz oldalon ki tudják termelni a magas hozamígéreteiket. Mivel a magas technikai kamatlábbal rendelkező szerződések matematikai tartaléka folyamatosan csökkent az évek során, a biztosítók által elért hozam meghaladja az átlagos technikai kamatláb szintjét. A csökkenő arány következtében a Felügyelet még mérsékelt hozamcsökkenési tendencia kialakulása esetén sem lát jelentős kockázatot.

I. Tartalékképzési módszerváltozások és egyéb tartalékszintet befolyásoló módosítások

A biztosítók aktuáriusi jelentéséről szóló PSZÁF rendelet⁵ (a továbbiakban: Rendelet) előírja, hogy a biztosítóknak a szöveges aktuáriusi jelentésben szerepeltetni kell azon tartalékfajták képzési módszerének bemutatását, melyek képzésével kapcsolatosan érdemi módszerváltás történt a tárgyévben, a módszerváltás okának részletes szakmai indoklásával, mennyiségi hatásának bemutatásával és elemzésével. A korábban hatályos PM rendelet⁶ 2011. decemberi módosításával a jelenleg hatályos Rendelet pontosabban határozza meg a fenti követelményeket, így a Felügyelet ezekre különösen nagy hangsúlyt fektetett a jelentések feldolgozása során.

A 2011. évi aktuáriusi jelentések elemzése során a Felügyelet felmérte a biztosítók tartalékképzési módszertanának változásait, illetve azt, hogy a tartalékok ez által milyen irányban és mértékben mozdultak el.

A tartalékváltozások mennyiségi hatását a Felügyelet három mutató alapján vizsgálta, melynek során a módszertani (és paraméter-) változtatások és a volumenhatások szétválasztásához nem minden esetben állt a Felügyelet rendelkezésére megfelelő adat⁷. A Felügyelet az adott tartaléktípus bruttó nyitó értékével (Arány I.), az összes biztosítástechnikai tartalék bruttó nyitó értékével (Arány II.), valamint a biztosító nyitó szavatolótőke-szükségletével (Arány III.) hasonlította össze a mennyiségi hatásokat, hogy a változások jelentőségét jobban meg tudja ragadni.

Arány I.: A tartalékváltoztatás aránya az adott tartaléktípus bruttó nyitó értékéhez képest

A 15 biztosító közül 10 hajtott végre, **összesen 11 esetben** olyan módszertani vagy paramétermódosítást, amely az érintett tartaléktípus összegét a 2011. évi nyitó értékének 10%-át

⁵ A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének 16/2011. (X. 7.) PSZÁF rendelete a biztosítók aktuáriusi jelentésének tartalmi követelményeiről és adatszolgáltatási kötelezettségéről

⁶ 7/2001. (II. 22.) PM rendelet a biztosítóintézetek aktuáriusi jelentésének tartalmi követelményeiről

⁷ Emiatt fordulnak elő 100%-nál nagyobb mértékű százalékos csökkenések (melyek nem adathiba következményei).

meghaladó mértékben növelte vagy csökkentette. Ezek közül **hat biztosítónál történt kiugróan magas tartalékváltozás**, ebből négy esetben a nem-élet IBNR tartalékhoz kapcsolódott a módosítás.

Azon biztosítók között, melyek tartalékszintet befolyásoló változtatásokat hajtottak végre, az **Arány I. mutató súlyozott átlaga +3%**.

Biztosítói szinten az Arány I. mutató átlagos értéke (súlyozatlan átlag) +19%, de nagy az adatok szórása. A módszertani és paraméterváltoztatások miatt bekövetkező legnagyobb csökkenés -124%-ot, a legnagyobb növekedés +177%-ot eredményezett az érintett tartaléktípus nyitó értékéhez képest. A biztosítók túlnyomó részt IBNR tartalékképzési változtatásokat alkalmaztak. Kizárólag az IBNR tartalékok változását tekintve az adatok szórása hasonlóan nagy.

Arány II.: A tartalékváltoztatás aránya a biztosító összes biztosítástechnikai tartalékának bruttó nyitó értékéhez képest

Az **Arány II. mutató súlyozott átlaga** az érintett 15 biztosító 20 tartalékváltozása esetében **+0,3%**.

Az érintett biztosítók tartalékképzési változtatása intézményi szinten, a biztosítástechnikai tartalékok szintjéhez viszonyítva nem mutat olyan változatos képet, mint a fenti mutató esetében. Azonban egy biztosító esetében az érintett tartalék értéke a biztosító összes biztosítástechnikai tartalékának ötödével csökkent a módszerváltás hatására.

Arány III.: A tartalékváltoztatás aránya a biztosító nyitó szavatolótőke-szükségletéhez képest

A biztosítók tartalékainak változása átlagosan a **tőkeszükséglet 1,5%-ának megfelelő növekedést** eredményezett.

Összesen három olyan paraméter- vagy módszertani változás történt 2011. év végén, amely az adott biztosító tőkeszükségletének jelentős (10% feletti) hányadának megfelelő tartalékváltozást eredményezett. Mindhárom biztosító a Tartalékrendelet követelményei miatt és annak megfelelően módosított tartalékképzésén.

Módszertani változtatások felügyeleti megítélése

A biztosítók túlnyomó részénél intézményi szinten elhanyagolható volt a tartalékképzés módszertani vagy paraméterváltozásának mennyiségi hatása. A módszertani változtatások döntő része felügyeleti szempontból indokolható. A változtatások egy része a módszerváltoztatást alkalmazó biztosítók tapasztalatlanságából fakad, legtöbbjük kis állománnyal, rövid kárfutással rendelkezik. Másrészt a változtatások az IBNR tartalék statisztikai becslésének nehézségéből adódnak, illetve abból, hogy a biztosítók rendszeresen felülvizsgálják tartalékaikat, és tapasztalataik függvényében módosítják módszertanukat, ezért fordul elő módszerváltoztatás még nagy, hosszú évek idősorával rendelkező intézmények esetén is.

A módszerváltoztatások felügyeleti megítélése során a helyszíni vizsgálatok és helyszínen kívüli elemzések tapasztalatait egyaránt felhasználta a Felügyelet.

II. Viszontbiztosítási politika

A Rendelet előírja a biztosítóknak viszontbiztosítási politikájuk ismertetését. Ennek keretében kerül sor többek között a viszontbiztosítási struktúra; a fedezett, és a biztosító pénzügyi helyzetéhez viszonyítva jelentős fedezetlen kockázatok és a viszontbiztosítás területén bekövetkezett főbb változások bemutatására; valamint a partnerkockázatok elemzésére.

A passzív viszontbiztosítási tevékenység lényeges céljai az alább felsoroltak lehetnek:

- kockázatcsökkentés
- tőkeoptimalizálás: a szavatolótőke-szükségletre a viszontbiztosítás csökkentő tényezőként hat⁸;
- anyavállalati kockázatkezelési politika és jövedelemoptimalizálás;
- finanszírozási cél.

II.1. Passzív viszontbiztosítások

II.1.1. Kockázatcsökkentés

A kockázat átvállalása két alaptípus szerint történhet: arányos és nem arányos viszontbiztosítási szerződések útján. Az arányos/nem arányos viszontbiztosítás keretében átadott díj egymáshoz viszonyított aránya az elmúlt években gyakorlatilag nem változott (1. táblázat):

1. táblázat Arányos és nem arányos viszontbiztosítások viszontbiztosítási partnernek átadott díj alapján számolt arányának változása 2004-2011 között

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Arányos VB keretében átadott díj	74,4%	89,3%	88,2%	89,2%	88,7%	91,2%	90,0%	88,6%
Nem arányos VB keretében átadott díj	25,6%	10,7%	11,8%	10,8%	11,3%	8,8%	10,0%	11,4%

A Felügyelet a saját megtartások alakulását a biztosítók kárkifizésesein és a függőkár-tartalékok változásain keresztül vizsgálta. A Felügyelet a rendelkezésére álló adatok (bruttó kárkifizések, függőkár-tartalékok változása és direkt biztosítóknak juttatott kármegtérítések) alapján számolta ki a piaci átlagos saját megtartási arányt. A kisebb visszakorrigálások ellenére hosszú távon egyértelműen **a saját megtartás növekedő (viszontbiztosítás csökkenő) trendje olvasható ki szektorszinten.**

⁸ A biztosítási piac minimális szavatolótőke-szükséglet nem-élet ági számításához felhasznált bevételi index és a kárindex, így összességében a minimális szavatolótőke-szükséglet is maximum 50%-kal csökkenthető. Az élet ági minimális szavatolótőke-szükséglet számításához felhasznált tartalékérték maximum 15%-kal, míg a kockázatnak kitett összeg értéke maximum 50%-kal csökkenthető. A kizárólag a 2003. évi LX. törvény a biztosítókról és a biztosítási tevékenységről (a továbbiakban Bit.) 126. § (4) b)-ben meghatározott ágazatokat művelő biztosító egyesület esetében a biztonsági tőke 80%-os mértékéig engedélyezheti a Felügyelet a viszontbiztosítás beszámítását.

2. táblázat Szolgáltatás alapján számolt saját megtartás alakulása 2004-2011 között

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Nem-élet saját megtartás kárkifizetés+Δfüggőkár-tartalék	77,8%	82,2%	84,6%	83,5%	85,4%	76,9%	72,6%	74,3%
Élet saját megtartás kárkifizetés+Δfüggőkár-tartalék	86,5%	85,5%	86,2%	87,5%	89,1%	91,2%	94,2%	95,4%
Össz saját megtartás kárkifizetés+Δfüggőkár-tartalék	81,0%	83,5%	85,3%	85,6%	87,6%	85,5%	86,2%	89,0%

A két biztosítási ágat külön-külön megvizsgálva látható, hogy a nem-élet ágban jelentősebb a viszontbiztosítás hatása. A **nem-élet ág** saját megtartásának 2010-es lecsökkenése magyarázható az abban az évben tapasztalt nagymértékű természeti károk által kiváltott hatásokkal (a nem arányos viszontbiztosítási kifizetések belépésével csökken a saját megtartás aránya), bár 2011-ben az alacsony kárgyakoriság ellenére relatíve alacsony maradt ez a mutató. Ez arra utal, hogy **növekedett az ág viszontbiztosítási fedezettsége.**

Az élet ág saját megtartásának trendszerű növekedése (arányosan és nominálisan is csökkenő viszontbiztosítási fedezettség) a befektetési egységekhez kötött biztosítások térnyerésével kapcsolható össze. Ezen kívül nem elhanyagolható összetevő a biztosítási állomány növekedésével járó kockázatvállalási képesség növekedése.

A katasztrófafedezetek

A 37 cégből **12 rendelkezik katasztrófafedezettel.** A 12 biztosító közül csak egynek van az élet ágra érvényes katasztrófafedezete, a szektor többi megállapodása a nem-élet ághoz kapcsolódik. A katasztrófafedezettel nem rendelkező nem-élet biztosítók vagy nem-élet ágat is művelő kompozit biztosítók általában az általuk művelt ágazatok specialitásai vagy az állomány kis mérete miatt nem rendelkeznek ilyen fedezetű viszontbiztosítással.

II.1.2. Tőkeoptimalizálás

A 3. táblázat a viszontbiztosítás beszámíthatósága miatti minimális szavatolótőke-szükséglet csökkenésének hatását jeleníti meg. A Felügyelet mindkét ág esetében az ági bruttó minimális szavatolótőke-szükségletre viszonyította a minimális szavatolótőke-szükséglet csökkenésének értékét. A viszontbiztosítás minimális szavatolótőke-szükségletet csökkentő hatása csak azon intézmények esetén jelenik meg, melyeknél a tőkeszükségletet nem a minimális biztonsági tőke, hanem a minimális szavatolótőke-szükséglet értéke határozza meg. **Az elmúlt években mindkét ágban a stagnálás jelei láthatók**⁹, ennek megfelelően jelentős elmozdulás a szektorszintű mutatóban sem látszik.

⁹ A 2. és 3. táblázat számai nincsenek ellentétben egymással. A különbséget az UL biztosítások növekvő aránya okozza. Mivel e biztosításokra nem jellemző olyan mértékben a viszontbiztosítási fedezet, mint a hagyományosokra, a kárfelhasználás alapú saját megtartásnál a direkt biztosító megtartását növelik, míg tőkeszükséglet esetén hatásuk nem érvényesül.

3. táblázat A viszontbiztosítás minimális szavatolótőke-szükséglet nagyságára gyakorolt hatása

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Nem-élet tőkeszükséglet-csökkenés	17,1%	16,1%	14,2%	12,0%	13,4%	13,8%	13,1%	14,3%
Élet tőkeszükséglet-csökkenés	1,3%	1,2%	3,7%	3,7%	4,0%	4,2%	4,0%	4,2%
Szektorszintű	11,3%	10,3%	10,0%	8,5%	9,5%	9,7%	9,1%	9,8%

A nem-élet ágban azonban van néhány olyan biztosító, melynél jelentős (50%) tőkeszükséglet-csökkentő hatások figyelhetők meg. Ezen cégek többségénél tartósan – több évre visszamenőleg – jelentős a tőkeszükséglet-csökkentő hatás.

II.1.3. Anyavállalati politikák

A viszontbiztosítás **jövedelemtranszferre is lehetőséget** ad az egy tulajdonosi csoporthoz tartozó társaságok között. A biztosítóknak a profit mozgatására elsősorban az arányos viszontbiztosításokon keresztül nyílik lehetőségük (például a viszontbiztosító a szükségesnél kisebb mértékű részt vállal a direkt biztosító költségeiből). Ezt az a tény is alátámasztja, hogy azon intézmények esetén, ahol a viszontbiztosítási partner(ek) a csoport érdekeltiségébe tartoznak, elsősorban arányos viszontbiztosítást alkalmaznak.

A legtöbb díjat átadó biztosítók 2004. és 2011. évek közti adatai alapján egyértelmű trend nem illeszthető a biztosítók díj alapú saját megtartására. Ezen intézmények közül két biztosító esetén szignifikánsan csökkent a saját megtartás 2009. évvel kezdődően, mely egyben növekvő jövedelemtranszferre ad lehetőséget.

Ugyanakkor a kockázatok diverzifikációja és az ügyletek méretgazdaságossága is okai lehetnek a csoporton belüli viszontbiztosításnak: a kockázatokat a csoporthoz tartozó viszontbiztosítónál összegyűjtik, ott jelenik meg a tőkekövetelmény, illetve ott jelentkezhetnek a földrajzi és egyéb diverzifikációs előnyök, majd ez a viszontbiztosító méretgazdaságosan tudja külső feleknek a már nem vállalt kockázatokat viszontbiztosításba adni.

Összességében az enyhén növekvő megtartás és a közel változatlan átadott arányos/nem arányos viszontbiztosítási díj alapján a Felügyelet úgy véli, hogy **szektorszinten a csoportcélok nem erősödtek a viszontbiztosítás területén.**

II.1.4. Finanszírozási cél

Az 1. ábrán látható a jutalék görbe emelkedő tendenciája, mely a pénzügyi viszontbiztosítás növekvő jelentőségéhez köthető. A pénzügyi viszontbiztosítás (tulajdonképpen hitel) célja – elsősorban az újonnan induló életbiztosítók esetében – finanszírozás igénybe vétele. A kötvény első évében a direkt biztosító több jutalékot kap a viszontbiztosítótól, mint a viszontbiztosítási partnernek átadott díj. Ezt a plusz jutalékot a direkt biztosítónak a következő évek profitjából kell majd törlesztenie.

II.1.5. Viszontbiztosítások partnerkockázata

A viszontbiztosítás nagyon jó eszköz a biztosítási kockázat csökkentésére, ugyanakkor hitel (partner) kockázatot is generál, melyet a Szolvencia I csak annyiban veszi figyelembe a tőkeszükséglet meghatározása során, hogy a viszontbiztosítás egyoldalúan csökkenti a tőkeszükségletet (igaz, csak bizonyos korlátok között), de nem számol annak addicionális hitelkockázatával (a viszontbiztosítási partner fizetőképességével). A Felügyelet több mint 10 éves ajánlásával (melynek frissített változata a 4/2012. sz. ajánlás) kívánja a partnerkockázatokat limitálni. Az ajánlás két aspektusra helyezi a hangsúlyt: a biztosító vállalt kockázatainak megfelelő viszontbiztosítási programra és a viszontbiztosító partnerek minősítésére.

A Szolvencia II rendszer szigorú mérlegértékelési követelmény (hitelkockázati kiigazítás) mellett tőkekövetelményt is elő fog írni a viszontbiztosításokra.

A 4. táblázat a viszontbiztosítóknak átadott díj megoszlását mutatja be hitelminősítői besorolás alapján 2007-ben, valamint 2011-ben. A besorolás alatt legtöbbször a Standard&Poor's hitelminősítő egyszerűsített¹⁰ osztályzatait kell érteni. Elenyésző számú esetben használtak a biztosítók az S&P-től eltérő besorolást.

4. táblázat A viszontbiztosítóknak átadott díj megoszlása hitelminősítői besorolás alapján 2007-ben és 2011-ben

		AAA	AA	A	BBB	BB	NA	Nem részletezett	Összesen
2007	VB partnernek átadott díj (mFt)	1 082	82 077	26 635	415	1	14 402	735	125 346
	Átadott díj %-os megoszlása	0,9%	65,5%	21,2%	0,3%	0,0%	11,5%	0,6%	100,0%
2011	VB partnernek átadott díj (mFt)	0	26 258	54 502	1 288	0	43 768	5 415	131 231
	Átadott díj %-os megoszlása	0,0%	20,0%	41,5%	1,0%	0,0%	33,4%	4,1%	100,0%

2007 és 2011 között felcserélődött a „AA” és „A” minősítésű viszontbiztosítási partnerek relatív súlya, valamint 2011-ben jelentősen megnőtt a **besorolással nem rendelkező** (az „NA” jelzés alatt található azon VB partnerek, akik valamilyen okból kifolyólag nem kaptak besorolást) intézmények aránya. Az utóbbi elsősorban csak néhány biztosítóhoz köthető, melyek a Felügyelet ajánlásával ellentétben nem minősített viszontbiztosító partnerrel szerződtek.

Látható, hogy 2011-ben az „A” besorolású partnerek rendelkeznek a legnagyobb részesedéssel a magyar piacon, ezt követik a minősítéssel nem rendelkezők. Az adatszolgáltatás „Nem részletezett” sorába kerülnek azok a cégek, ahol az átadott díj nagysága egyéenként kevesebb, mint az összes átadott díj 1%-a.

A fentiek alapján a viszontbiztosításból eredő partnerkockázat növekedése látható a válság előtti 2007-es állapothoz képest.

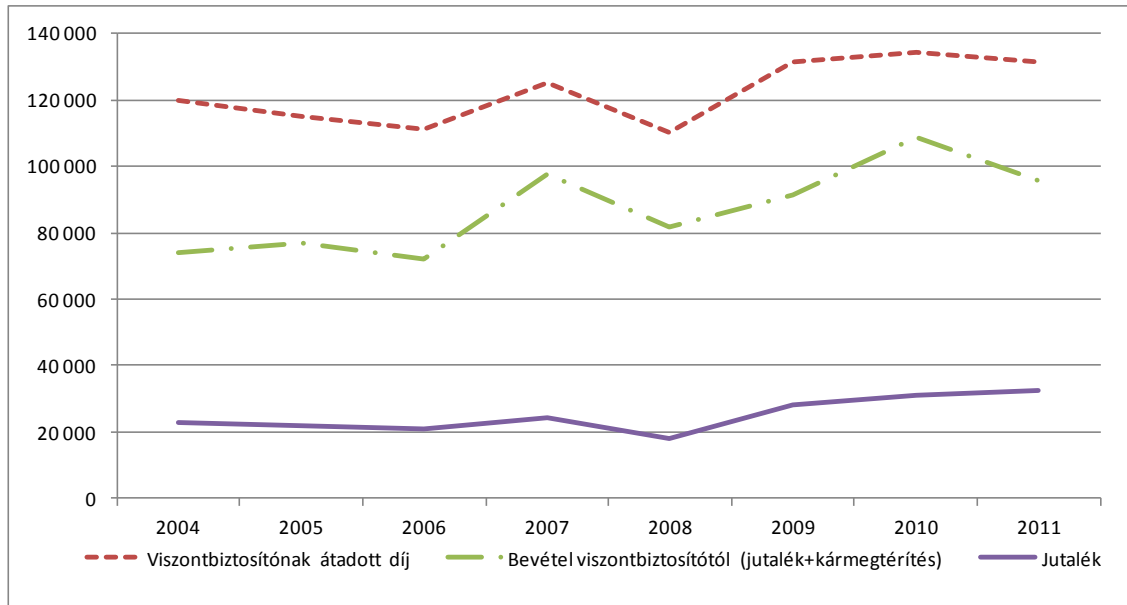
¹⁰ Nincs különbség például AA- és AA+ között, mindkét besorolás egyszerűsített jelölése AA.

II.1.6. Viszontbiztosítások pénzügyi elszámolása

Az 1. ábra a direkt biztosítók és összes viszontbiztosítási partnereik közötti különböző pénzügyi tételek változását mutatja 2004 és 2011 között.

1. ábra A viszont- és direktbiztosító közötti pénzügyi tételek alakulása 2004-2011 között (millió forint)

A direkt biztosító bevételét és az átadott díjat mutató görbék közötti terület a viszontbiztosítási partnerek jövedelme (ezt az összeget csökkentik a viszontbiztosítók költségei). Az említett terület nagysága évről évre változik. Jól látszik, hogy a „viharvert” 2010-es évben volt az egyik legkisebb a viszontbiztosítóknál maradó összeg.

II.2. Aktív viszontbiztosítások

A fenti úgynevezett passzív viszontbiztosítási tevékenység mellett a hazai biztosítási piacon az aktív viszontbiztosítási tevékenység volumene alacsony. Összesen 11 biztosító végzett aktív viszontbiztosítást 2011-ben, bár tevékenységük mértéke összességében elhanyagolhatónak tekinthető.

III. Többlethozamos termékek kockázata

A Bit. értelmében a biztosítóknak a matematikai tartalékoknál a technikai kamat feletti hozamnyereség legalább 80%-át vissza kell juttatniuk az ügyfeleknek. A régebbi állománnyal rendelkező intézmények **még mindig rendelkeznek magasnak mondható (5% vagy annál magasabb) technikai kamatlábú szerződésekkel**. Alacsonyabb elérhető hozamok esetén, ha a biztosító befektetéseinek évente nem éri el legalább a technikai kamatláb szintjét, akkor a

biztosító csak veszteséggel, saját tőkéje terhére tudja teljesíteni a vállalt hozamgaranciát. A hazai piacon a teljes többlethozam-visszajuttatásra csak egy esetben van példa.

Az életbiztosítások kalkulációja és tartalékolása során alkalmazható maximális technikai kamatlábat 1996 vége óta pénzügyminiszteri, majd 2011. január 1-től PSZÁF rendelet szabályozza. A maximális technikai kamatlábat több lépésben csökkentették: 1997-től a maximális technikai kamatláb 5,5% volt, 2002-től 4%, 2006 áprilisától kezdődően pedig 2,9%. Még mindig 10 olyan cég található a piacon, ahol van 5%, illetve annál magasabb technikai kamatlábú matematikai tartalék. Az elmúlt években **a magas technikai kamatlábú szerződések összes matematikai tartalékhoz viszonyított aránya minden cégnél fokozatosan csökkent**, de többeknél még mindig magas (>40%). Ezen cégeknél a régi állományokhoz kötődően még mindig vannak 12%, 10% illetve 7% technikai kamatlábbal rendelkező tartalékok, de arányuk fokozatosan csökken. Ezzel összhangban megfigyelhető az **átlagos technikai kamatláb folyamatos csökkenése**. Az intézmények egyedi elemzésénél a Felügyelet azt tapasztalta, hogy 2011-ben a biztosítók által elért hozam elegendően nagy volt a fennálló kötelezettségek teljesítésére.

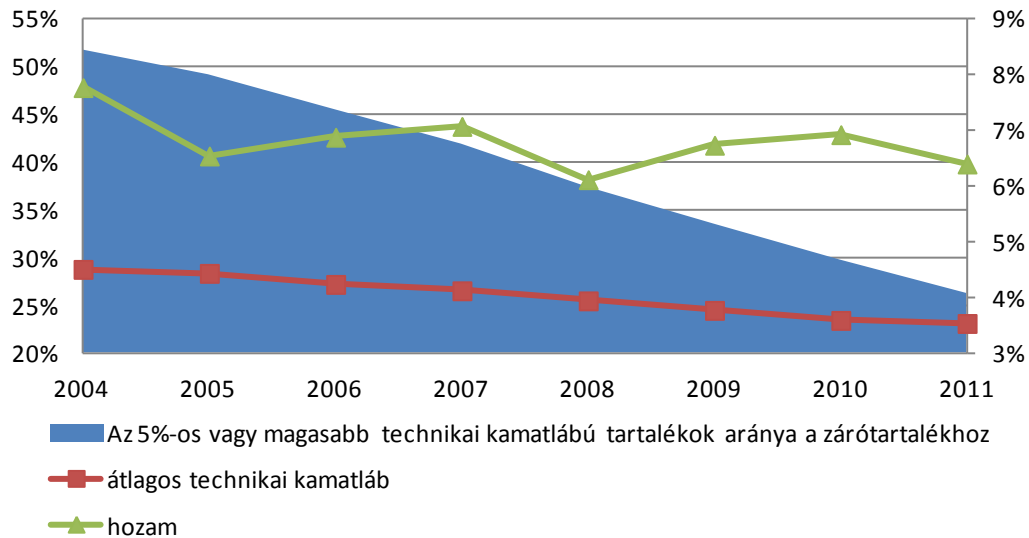
2011-ben 10 olyan biztosító volt jelen a piacon, akik 5%-os vagy annál magasabb technikai kamatlábú életbiztosítási szerződéshez tartozó matematikai tartalékkal rendelkeztek. A 10 cég említett matematikai tartalékának az összes matematikai tartalékhoz viszonyított átlagos aránya **33%**. A magas kamatlábú matematikai tartalék összege **168 milliárd forint**. A Felügyelet a biztosítók egyedi arányait megvizsgálva szélsőséges értékeket kapott: a legmagasabb ráta 52%-os, míg a legalacsonyabb 0,5%.

A matematikai tartalékon elért **számveteli** (könyv szerinti érték alapú) **hozam**¹¹ átlagos szintje **6,9%-ról 6,4%-ra csökkent** 2010-hez képest. A biztosítók által elért hozam az 5,5 és 8,8% közötti sávban helyezkedik el. A többlethozam legalacsonyabb intézményi szintű értéke 1,7% volt.

¹¹ A számveteli hozam tartalmazza a különböző eszközök esetében elszámolható és az adott időszakra járó kamatokat, osztalékokat, realizált árfolyamnyereségeket, árfolyamveszteségeket, értékvesztéseket, értékvesztés-visszaírásokat, értékpapír-amortizációkat, valamint az elszámolt költségeket, ráfordításokat.

2. ábra A hozam, átlagos technikai kamatláb, és az 5%-os vagy annál magasabb technikai kamatlábú tartalékok alakulása 2004-2011 között

A biztosítók eszköz-forrás menedzsmenttel próbálják a magas technikai kamatból eredő kockázatokat kezelni. A magas technikai kamatú tartalékok mögé hosszú lejáratú, magasabb hozamú állampapírokat vásárolnak. **A jelenlegi magas hozamkörnyezet a biztosítók szempontjából kedvező, mert eszköz oldalon ki tudják termelni a magas hozamígéreteiket** (a nyugat-európai biztosítási szektor egyik legjelentősebb Szolvencia I és II problémája az alacsony hozamkörnyezetből fakad). A Felügyelet a csökkenő arány következtében még mérsékelt hozamcsökkenési tendencia kialakulása esetén sem lát jelentős kockázatot.